

Brønnøy kommune

Plan og utvikling

Statens Kartverk
v/ Aud-Kirsti Pedersen
3507 HØNEFOSS

Vår ref.:

2017/71-1

Saksbehandler:

Magnar Solbakk, direkte tlf.: 75012045

Dato:

10.01.2017

NAVNESAK FOR 110 STEDSNAVN I BRØNNØY

I forbindelse med adressenavn i Brønnøy kommune (K.sak 19/13) har Kartverket reist navnesak for 110 stedsnavn, både naturnavn og bruksnavn. Herav 18 direkte tilknyttet adresseringa. Deres ref.: Sak/dok.: 06/01587-18. Namnesak nr. 19/13. Det var 142 navn knyttet til vei-/områdeadresseringa i Brønnøy adressenavn prosjektet + tidligere bestemte gatenavn / veinavn. Denne og tidligere navnesaker har ofte vært omfattende. Det skulle ha vært ønskelig å bruke mer tid og ressurser til en grundigere analyse av ”Brønnøymålet”, herunder stedsnavn.

Kartfestede stedsnavn påvirker vår geografiske orienteringsevne. Det er behov for enhetlig navnebruk, bl.a. på samme stedsnavn på ett og samme geografiske punkt / område. Et viktig motiv for adresseprosjektet er liv og helse, beredskap og sikkerhet. Her er enhetlig og konsekvent bruk av ett stedsnavn på alle brukskart av betydning.

Men, samtidig må ikke nødvendigvis samme prinsipp og konsekvent bruk være gjeldende for hele kommunen. Jf. om det skal være to ord eller bindestrek eller ett ord knyttet til et stedsnavn f.eks. Ytter Hatten. En annen utfordring er at flere steder i kommunen har samme navn – vi har flere Svarthopen, flere Bakken, flere Tverrøye, flere Slåttøye, osv. En tredje utfordring er at stedsnavn kan ”gå tapt” i all nummeringa – f.eks. langs de lange veilinjer som Velfjordveien og i Toselveien.

I forbindelse med adresseprosjektet var det flere separate områdemøter med kjennere av lokale forhold. Denne store mengden med navnesaker (110 stedsnavn) har også vært ute på høring med direkte utsending til brukere samt annonsering. Innen høringsfristen til kommunen er det innkommet over 20 tilbakemeldinger. Disse følger dette brevet til Kartverket.

Saken har også vært til politisk drøfting i Driftsstyre 1 og i kommunestyre. ”Arbeidsgruppen for Adressenavn i Brønnøy” har av Driftsstyre 1 (RS 93/13) fått i oppgave å bearbeide Kartverkets reiste navnesaker og innkomne høringsuttalelser med kommunestyrets vedtatte adressenavn. Dette oversendelsesbrevet refereres i Driftsstyre 1. For adressenavn, som det

Postadresse:
Rådhuset
8905 BRØNNØYSUND

Besøksadresse:
Sivert Nielsens gate 24

Telefon: 75 01 20 00
Telefaks: 75 01 20 01

Bankkto.: 4534 05 00117
Org.nr.: 964 983 291

E-post:
postmottak@bronnøy.kommune.no

Internett:
www.bronnøy.kommune.no

ikke er reist navnesak på, er det startet et mer praktisk arbeid for registrering av adresser på nummer. Samtidig kan arbeidet med skilting ikke slutføres før navnesaken er avgjort.

Det at kommunene og andre har rett til å uttale seg gir muligheter for at navnets innhold og betydning har basis i lokal kunnskap om natur og kultur, og at navnet har utgangspunkt i lokalt talemål. At lokale uttalelse og forståelse blir vektlagt har også betydning for den allmenne oppfatning av lokaldemokrati. Saker om stedsnavn er også av stor interesse for våre røtter og vår lokale historie. Formålet med "Lov om stadnamn" (1990): *"§1. Formålet med denne lova er å ta vare på stadnamn som kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk og tenleg, og medverke til kjennskap til og aktiv bruk av namna. ..."*

Det er viktig at stedsnavn skrives mest mulig likt lokal dagligtale og i en form som understreker den opprinnelige betydningen. Det med dagligtale er også viktig for tydelig stedsangivelse ved bruk av nødtelefoner. Utfordringen har spesielt vært det sentrale ønsket om normering av dialektnavn og for snevre normeringsregler; samt mangel på lokal kunnskap og historiske endringer av de offisielle navneformer.

Små ord kan velte stort lass. Bruken og normeringen av ordet "lille" i Brønnøy har engasjert og provosert mange. – Skal det være less eller liss eller lisl eller litl. Kartverket sier Litlskardtinden (vår grensetopp lengst nordøst mot Vefsn), mens to av våre fjorder har blitt til Lislbørja og Lislfjorden, gårder er blitt til Lisltorgnes, Lislhorn, Lislhegge og Lislreinfjorden (den siste oftest omtalt som Reinfjord Lille). Slik kunne vi fortsette med rundt 50 andre navn i Brønnøy som er blitt normert til Lisl eller til Litl. – Mange oppfatter at denne normeringa strider mot lovens intensjoner.

Både nå og tidligere har det vært stort engasjement rundt "rett" skrivemåte av stedsnavn i Brønnøy. I 2004 var 87 navn på kartblad Velfjord og 82 navn på kartblad Tosbotn ute til høring. I politisk vedtak fra 2004, angående kartblad Velfjord, heter det: *"2. Brønnøy kommune oppfordrer "Statens navnekonserter Midt-Norge", til på beste måte, å ta hensyn til lokale synspunktene knyttet til de 87 navnesakene og eventuelt å vurdere å ta opp andre navnesaker samtidig."* – Tilsvarende vedtak ble fattet angående Tosbotn. – Tilbakemeldingen i 2004 var at "navnevedtaket var et godt steg videre", men at det fortsatt var utfordringer ved normeringer av dialektuttrykk, samt i forhold til lokal uttale / skrivemåte og stedsnavnets historiske betydning.

Dagens Brønnøy kommune ligger i et mangfoldig landskap med øyrike, med to store fjorder og en liten småby. Det betyr at dialektuttrykk på f.eks. stedsnavn kan variere fra ulike deler av kommunen. Brønnøy ligger her på grensen mellom det nordlandske og trønderske, noen har beskrevet det som et «overgangsmål med gamle trekk». I en periode var også noen av de gamle skolekretsene nynorsk-kretser. I 1964 ble kommunene Brønnøy, Velfjord og småbyen Brønnøysund samt deler av Bindal og Sømna slått sammen til "storkommunen" Brønnøy. Her på Sør-Helgeland bidrar også de samiske navnene til å berike en forståelse av natur og kultur.

Til Universitet i Oslo ble det i 1931 innlevert ei hovedoppgave med tittelen "Brønnøymålet lydverket" (utgitt i 1958). Forfatteren var brønnøyværingen Olf Olssen (1900 – 1944). Han skriver: *"... Tosen har en dialekt som nærmest må sies å være rent Namdalsmål."* Videre skriver han om målføret i Brønnøysund *"... mange trekk tilfelles med bygdemålet, men skiller seg i alt vesentlig ut fra dette."* Brønnøysundmålet har *"... gjennomgått en dypgripende*

forenkling både i lydlig og i grammatisk henseende.” ... ”Dialekten i Brønnøysund fremtrer derfor nå som et nordnorsk – trøndsk blandingsbymål. ... ”

I boka ”Nordnorske dialektar” (1996) bekreftes dette: ”... Målet i Brønnøysund har fra ganske lang tid tilbake skilt seg noe fra bygdemåla omkring. Det mest merkbare er forenklinger i bøyingssystemet og i bruk av bestemte ordformer....” – Hvis vi ikke tar hensyn til disse språkforskjellene i Brønnøy – så blir dette enda mer kaotisk enn det allerede er.

Ta et eksempel: Brønnøysund er beskjedent nok, som Bergen og Roma, byen med de sju høyder. Noen av disse har betegnelser som -åsen og -haugen; som Babylonåsen og Flaggstanghaugen. Men på nye kart er -haugen blitt til -«hågjen», dvs. Kirk(e)haugen er blitt «Kjerkhågjen» på Statens Kartverk. Feil i forhold til bymålet, men delvis rett i forhold til bygdemålet rundt byen! I «Brønnøymålet» fra 1931 står det: «*Merkelig er sammendragningen au > å i håg m. – bd. form hå`jen.*»

PS! Ikke for å svekke denne uttalelsen, men for å understreke mangfoldigheten i Brønnøydialekten(e). Komiker Pernille Sørensen blir i 2010 intervjuet av magasinet til Rica Hotels:
- ”De som har sett deg fra Løvebakken på TV har sett at du raskt skifter fra den ene dialekten til den andre. **HAR DU EN FAVORITTDIALEKT?**”
- ”Min favorittdialekt må være den de prater i Brønnøysund. Bare fordi den høres ut som et lappeteppe av alle Norges dialekter på en gang og er klin umulig å parodierte. Og tro meg, jeg har prøvd. Den er så vanskelig at jeg tror selv de som er født og oppvokst der har problemer med å få det til.”

Her følger noen merknader knyttet til utfylt skjema. Kommunens tilbakemelding har tatt utgangspunkt i både høringsuttalelser og i lokale bygdebøker (som er utarbeidet i dialog med bygdefolket):

1-9: Sauren m/ varianter

Kommunen anbefaler Sauren som primærnavn. Sauren er vedtatt skrivemåte fra 1995. Dette er også i tråd med uttalelse fra grunneiere, samt navnebruk i Brønnøy bygdebok (2013). Her nevnes at navnet er å forstå som ”myret, dyndet Grund”. For de andre objekttypene (landskapstypene) anbefales Saurodden, Sauroddheia, Saurholmen, Saurheian, Saurura, Saurvika, og Saurvikbukta. Ut fra dette, og ut fra nedarva navnetradisjon med stammen + etterledd, anbefaler kommunen også Saurveien.

10-12: Bolvær eller Bolværet?

Kommunen anbefaler Bolvær hvis konsekvent bruk er ønskelig / nødvendig. Dette er også på linje med uttalelse fra en grunneier, samt navnebruk i Brønnøy bygdebok (2013). Her nevnes at uttalen av gårdsnavnet er bølvere (tjukk l). Også en informant i 2005 bruker Bølvær-et med tjukk l. Muligens kommer navnet av haug(er) på / mellom fjell og magert landskap.

13-14: Langøy eller Langøya?

Kommunen anbefaler Langøya hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig. Dette er i tråd med navnebruk i Brønnøy bygdebok (2013) samt a-endelse på mange av øyene i området. Grunneier ønsker Langøy.

15-21: Stortorgnes eller Torgnes store?

Brønnøy kommune anbefaler at både Torgnes og Stortorgnes fortsatt kan brukes. Dette uten etterledd –vei. Vi har allerede en Torgnesvei på Salhus. For øvrig er Torgnes både et familienavn og navnet på en matrikkelgård. For sundet (navnesak nr. 21) anbefales Torgnessundet (da dette går mellom de to Torgnesgårdene, store og lille). Ellers, anbefaler kommunen Stortorgnes til øvrig bruk, hvis konsekvent bruk er ønskelig / nødvendig. De eldre uttaler «Stortårnes», mens de yngre bruker «Stortorgnes». Bruken av Stortorgnes er også på linje med uttalelser fra grunneiere (som i tillegg nevner lokale bruksnavn / områdenavn). Brønnøy bygdebok (2013) bruker også navneformen Torgnes store. I alfabetisk sammenheng kan dette være praktisk med Torgnes først, men upraktisk som veinavn. Torgnes store er muligens ”oppkonstruert”, men det er en god måte å skille to nabogårder fra hverandre – både i skrift og tale. Hvis Torgnes lille fortsatt skal bestå, så bør vel også Torgnes store kunne brukes.

PS! Utfordringer ligger egentlig på naboområdet. Bruk 101/1 fikk skrivemåten ”**Lislorgnes**” fastsatt med vedtak fra staten; 30.08.1995 i namnesak 3/1995. ”Lisl” er for oss en fremmed talemåte / skrivemåte. I Brønnøy bygdebok omtales gården / området både som Torgnes lille og som Less-Torgnes med dagligtale ”Lesstårnes”, slik også hos Olaf Olssen 1931. I adresseringsprosjektet forsøkte kommunen med Lesstorgnes og deretter normalisering i retning Lilleorgnes (Jfr. Stortorgnes). Stedsnavntjenesten sitt svar er fortsatt ”Lislorgnes”. I forhold ”lisl” er Torgnes lille et mindre avvik og mer gjenkjennelig. Brønnøy kommune reiser ikke nå navnesak etter § 7, gjenopptaking på bruk av ”lisl, lille, less, liss og eventuelt litl” i Brønnøy. Da ferdiggjøring av adresseprosjektet prioriteres. Hvis ikke reglene for normalisering er endret, så vil det være bortkastet tid å reise navnesak nå.

22-28: To øygrupper med navnet Slåttøya m/ varianter

I ytre Brønnøy er det minst to øyer / øygrupper med navnet Slåttøya. Den ene ligger under Kvaløya og den andre under Stortorgnes. Når det gjelder den første – så har den fått adressering ”Slåttøya”, som en parsell av Fv 54. Dette med ok fra Stedsnavntjenesten, og det er derved ikke reist navnesak her. I Brønnøy bygdebok (2013) brukes her betegnelser som Slåttøya, Slaatø lille, Slåttøy, Stor-Slåttøya, og Slåttøyvalen.

For Torgnes-Slåttøya og andre øyer uten vei, ved nord spissen av Stortorgnes, har Brønnøy kommune anbefalt adressenavnet Nordtorgnes. Dette for å unngå sammenblanding av de to Slåttøyene, men her er også Laukholmen (som vi har flere av). Kommunen anbefaler også her Slåttøya og Slåttøyen; hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig for øygruppa (som er noe mer enn en holme). Dette er i tråd med navnebruk i Brønnøy bygdebok (2013). På kartet i bygdeboka står det Nord-Slåttøya, Sør-Slåttøya, Less-Slåttøya og Slåttholmen. I teksten i bygdeboka brukes også Slåttøya nord og Slåttøya sør. To av grunneierne har spilt inn henholdsvis Slaatøy og Less Slaatøy. (PS! Bruk av ordet less – viser til pkt. Stortorgnes).

29-31: Saltermarka m/ varianter

Kommunen anbefaler Saltermarka; hvis konsekvent bruk er ønskelig / nødvendig. Dette er på linje med uttalelser fra grunneier samt beskrivelse i bygdeboka. Uttales «Saltermasje». Brønnøy bygdebok (2013) bruker både Saltermarka og det historiske navnet Saltkjelmarka. Ellers bør bruken av Salterneset og Saltermarkvågen fortsette. Som adresse- / veinavn anbefales Saltermarkveien og Fjellsøyveien, dette etter innspill fra beboere i området. Det er to forklaringer på navnet – det ene er et sted en har drevet koking av sjøvann for utvinning av salt. Den andre er et myrlendt sted.

32-33: Hatten m/ mange varianter

Kommunen anbefaler Ytter Hatten og Inner Hatten, hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig for de to stedsnavnene. Dette er i tråd med navnebruk i Brønnøy bygdebok (2013). Dette uten etterledd –vei. I Brønnøy bygdebok brukes Inner-Hatten og Ytter-Hatten; mens det brukes f.eks. også Torget indre og Torget ytre. To av grunneierne har spilt inn henholdsvis Ytre Hatten og Ytter Hatten. For å gjøre uttalen tydeligere bør det muligens være bindestrek inn i navna, forledd og stammen.

Likevel, det er mer av praktisk karakter om ytter og inner, nord og sør, liten (og stor) skal være foran eller bak, med og uten bindestrek, og i ett eller to ord. Brønnøy kommune ønsker en lokal tilnærming for å sikre et levende og folkelig språk. Vi ser ikke noen spesiell hensikt og påtrengende behov for ensretting og standardisering for alle lignende stedsnavn i Brønnøy. Ved en konsekvent bruk og en standardisert tilnærming er sannsynligheten stor for at ”navn blir kastet ut med badevannet”, men det kan være et arbeidsmål å få til ens navnebruk for samme stedsnavn, også på ulike typer kart.

34-45: Syltern m/ varianter

Kommunen anbefaler Syltern eller Sylteren, men ikke Syltren (som Kartverket bruker noen steder). Grunneier ønsker Syltern. Brønnøy bygdebok (2011) bruker Sylteren. Navnet antas å komme av lav og fuktig beliggenhet. Gårdsnavnet Syltern brukes i 1723 og lokalt sier en Sylter`n. Her har vi Sylteren barnehage, Syltern Grendelag, Syltern Grendehus, og Syltern bygg. Ellers anbefales Syltervågen, Syltervatnet og Sylterlia. Ut fra dette, og ut fra nedarva navnetradisjon med stammen + etterledd, anbefaler kommunen også Sylterveien.

46-49: Eide m/ varianter

I bygdeboka (2009) skrives Eide og i dagligtale kalles gården eiæ / eia. Kommunen anbefaler Eide. Hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig så anbefales også: Eidetaren – Eidemyran – Eideodden – Eidehatten. Ut fra dette ønskes også Eideveien. Her er vi ikke konsekvent i forhold til lokal navnetradisjon med stammen + etterledd. På 1850-tallet ble denne veien den første i Brønnøy som fikk offentlig støtte. Disse ”eideveiene” ble et historisk begrep, da de var strategisk grep for å lette og trygge samferdselen (ikke minst presteskysen).

50-56: Skomo m/ varianter

Kommunen anbefaler Skomo – Inner Skomo – Ytter Skomo; hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig. Dette uten etterledd –vei. Primærnavnet og fellesnavnet Skomo må komme tydelig fram, f.eks. med bindestrek. Utfordringen blir da ulike nyanser mellom inner og ytter Skomo. Bygdeboka (2009) bruker både Skomo indre og Skomo ytre samt Inner-Skomo og Ytter-Skomo. Likevel, om det er med eller uten bindestrek samt om det er i ett eller to ord eller inner og ytter kommer før eller etter hovedordet er av mer av praktisk karakter f.eks. i alfabetisk sammenheng, enn av stor kulturhistorisk betydning. Det er viktigst at Skomo kommer tydelig fram. (Jfr. også Hatten m/ varianter).

57: Kjellsand

Kommunen anbefaler Kjellsand. Det samme gjør grunneier, som har Kjellsand Camping. Kjellsandveien kan også brukes.

58-59: Forbergskog m/ varianter

Kommunen anbefaler Forbergskog. Det samme gjør grunneier. Dette uten etterledd –vei. Forklaringen av navnet er usikkert. I Velfjord bygdebok (1971) gjengis en rekke skrivemåter – i 1610 Fulboschouff, i 1838 Fuglebuskhaug, og senere Forberskog med uttale Får`bærskog.

60-66: Hilstad med en eller to l-er

Kommunen anbefaler enhetlig bruk, dvs. Hilstad med en l. Bygda har også Hilstad Idrettslag, Hilstad skole og idrettsanlegg med navnet Hilstad. I Velfjord bygdebok (1971) brukes navnet Hilstad. Slik har det vært siden 1891, som i 1610.

67-72: Raubergan eller Røbergan m/ varianter ?

Av berg som er rød. Kartverket opplyser at fargen raud / rød blir normert raud i nynorsk og rød i bokmål. Velfjord bygdebok (1971) omtaler Rauberget. En grunneier ønsker Røbergan – også et ok alternativ. Primærnavnet er Raudbergan – muligens ser vi noen spor av «nynorsktida» i Velfjord. Nok en gang ser vi utfordringen med normalisering av dialektuttrykk – vi ønsker rau eller rø uten d. Kommunen anbefaler fortsatt Raubergan, hvis enhetlig navnebruk er ønskelig / nødvendig. Herunder Raubergnasen, Rauskjeret, Rausteintjønna, og Raumyra. Dette for å skille Raubergan fra Røli, som har to helt forskjellige opphav og betydning. >

73-80: Røli eller Rødli eller Rørli m/ varianter ?

Her er det mange varianter, tross kort ord. Grunneier ønsker Indre Rødli og familienavnet er Rødli. Gårdsnavnet(ene) har vært skrevet på forskjellige måter gjennom tidene: 1610 Rørlid, 1650 Ytter Rørli, 1838 Rørlid Yttre og 1723 Indre Rørlie. Vi merker oss at boka: ”Reindrift og nomadisme i Helgeland” (Ørnulv Vorren, 1986) bruker betegnelsen Rørliheia.

Velfjord bygdebok (1971) skriver Røli Ytre – kalles Rølie og Indre Røli – kalles Innerrølie. Bygdeboka har følgende fundering over navnet: *«Gårdsnavnet har vel opprinnelig vært Røyrvassli, som på dansk mål ble omskrevet til Rørlid. ... Røyr, plantenavn på grovt sivgras i vatn og fuktig lende. ... Navneformen Rødli har ingen tradisjon og er for så vidt misvisende, som hverken berg, jordsmonn eller andre forhold på gården kan tilsi fargebetegnelse «rød». I motsatt fall måtte navnet da blitt «Rauli», på samme måte som Rauberget (Strøm), Raumyra (Akset), Rauskallen (Langfjord, ... Alle disse navnene har sitt opphav i rødlig farge i fjell, og jordsmonn på stedet, men for Røli er ikke det tilfellet. Jordmatrikelens navneform Røli burde vel heller ha vært Røyrli i likhet med ...»*

Kommunen anbefaler, (som et kompromiss) hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig: Røli, Ytter Røli og Inner Røli. Vi ser utfordringen med normalisering av dialektuttrykk – vi ønsker rau eller rø uten d. Ulik skrivemåte av hovednavnet er av kulturhistorisk betydning, mens bruken av indre og ytre er mer av praktisk betydning. Hvis en skal ha lik form over hele kommunen – så blir det Ytter Røli og Inner Røli. Ellers blir navnene slik Rølivatnan, Røvasselva, Røliheia, og Innerrøllia. Av dette anbefales Røliveien.

81-87: Vatnan eller Votnan m/ varianter ?

Kommunen anbefaler Vatnan, hvis enhetlig bruk er ønskelig / nødvendig. Det samme gjør grunneier. Bygdeboka for Bindal (2013) bruker også Vatnan. Kartverket utfordrer oss også på å bruke nedarva stadnamntradisjoner med stammen + etterledd. Kommunen ønsker ikke å følge dette prinsippet her, men støtter seg på tradisjonen med å bruke hele gårdsnavnet. Ut fra dette anbefales Vatnanveien. Videre anbefaler kommunen Vatnanosen, Vatnantjønna, Vatnanenga og Vatnanmyra.

88-93: Mosheim m/ varianter

Kommunen anbefaler Mosheim, Mosheimsjøen, Mosheimvikran. Bygdeboka (2014) bruker både Mossem og Mosheim. I 1610: Mossem. 1723: Mossum. Navnet uttales ofte ”måssøm”, mens i stadnamnprosjekt Nordland er uttalen ”måseim”. O.Rygh tolket navnet slik at gården ligger ved en bekk som kommer fra ei mosegrodd myr. Siste ledd ”em”, som seinere

er blitt til heim, står for bosetning. I 2011 kom det ut ei bok om landsbyen Mosheim i Tyskland – ”1225 Jahre Mosheim”, som også refererer til Mosheim i Brønnøy. Den tyske landsbyen har hatt 18 skrivemåter, herunder i år 786 Mazheim og i 1537 Mossem. Deres forklaring på navnet er matrett eller personnavn.

Da vi har flere ”Vikran”, så er det viktig å skille de fra hverandre. Kommunens opprinnelige adresseforslag var Mosheimvikran og ikke langdryge Mosheimvikranveien. Vi støtter prinsippet om et etterledd, f.eks. – veien bør inngå i vegnavnet. Kommunen anbefaler likevel i tilfelle Mosheimvikran – at det forblir adressenavn uten etterledd -vei. Registrer også at et forslag fra Stedsnavntjenesten er Mosveien, som en parsell av fv 17 inkl. stikkveger på Mo (g.nr. 109). Brønnøy kommune anbefaler Mo – da Mosveien i en kritisk situasjon lett kan forveksles med Mosheim eller Mossem (g.nr. 106).

94: Torgvikran?

Informant (2005) mener at vikran kan komme av samisk vitjere = skråbakke opp frå ei flate. Da vi har flere ”Vikran”, så er det viktig å skille de fra hverandre. Kommunens opprinnelige adresseforslag var Torgvikranveien (i motsetning til vårt noe enklere forslag på Mosheimvikran). Vi støtter prinsippet om at et etterledd, f.eks. – veien bør inngå i vegnavnet. Kommunen anbefaler i tilfelle Torgvikran – at det forblir adressenavn uten etterledd -vei. Jfr. Mosheimvikran.

95-96: Klimpen m/ varianter

Gårdsnavnet uttales ”Klømpen” ifølge bygdeboka (1971), mens siden 1723 er skrivemåten Klimpen. En klimp er en bergknoll. Kartverket utfordrer oss på å bruke nedarva stadnamntradisjoner med stammen + etterledd. Kommunen anbefaler ut fra det Klimpen og Klimpenveien. Vi støtter oss på tradisjonen med å bruke hele gårdsnavnet.

97: Navanveien eller Navaveien ?

I følge bygdeboka (1971) har det vært forskjellige skrivemåter av gårdsnavnet, men fra 1891 var navnet Navan. Antas dannet av nov = framstikkende hjørne av fjell. Kartverket utfordrer oss på å bruke sammensettingsmåte i samsvar med den lokale namnelagingsmåten; som i Navavatnet. Kommunen anbefaler fortsatt Navanveien, med bakgrunn i innarbeid praksis. Jfr. Eideveien. Angående naboen Hopen (nr. 100) – her er det ikke naturlig med etterleddet – veien; da det ikke er noen vei dit.

98: Vedal eller Veddal ?

Kommunen anbefalte Vedal, mens forslaget fra Stedsnavntjenesten er Veddalsveien. Stedsnavnet Veddal med dobbelt d er tidligere fastsatt som offentlig skrivemåte (1995) etter lov om stadnamn. Kartverket gjør oss oppmerksom på følgende: ”...Om Brønnøy kommune ikke ønsker å bruke skrivemåter som er fastsatt med vedtak i tidligere navnesaker, kan kommunen åpne ny navnesak, jf. § 7 Gjenopptaking i lov om stadnamn. For at ei sak skal kunne tas opp på nytt, må det foreligge nye opplysninger i saka.”

Bygdeboka (2009) bruker Vedal og det var også tilfelle i 1610, mens det i 1723 var det Wædahl. Navnet forklares som avledet av ved – altså en skogdal eller skogrik dal?? – Regner med at disse opplysningene var kjent da navnevedtaket ble fattet i 1995. Brønnøy kommune åpner nå ikke ny navnesak angående Veddal, men tar ikke med etterleddet –veien. Dette for å gjennomføre prinsipper som tidligere er fastlagt.

99: Skårnveien eller Skårveien ?

I bygdeboka (2011) brukes Skåren. Uttales Skår´n og kommer av skar / skår i fjellet. Disse er ”Lekamøyas hælspor”. Navnetradisjonen viser at når et etterledd blir lagt til navnet Skåren

eller Skårn, vil stammen som etterleddet skal føyest til, være Skår-, - som i Skårfjellet eller i Skårveien. Kommunen anbefaler Skårveien. Ellers bør Skårmyrhågien endres til -håjen, mens i Brønnøysund bør det være -haugen. Jfr. hovedoppgaven av 1931.

100: Nessaveien – hva er det?

Kartverket stiller spørsmålet: ”Kva for eit primærnamn tar dette vegnamnet utgangspunkt i?” Av bygdeboka (2009) framgår det at først lå husmannsplassen Fjellgåsnes der som det etter hvert ble småbruket og handelsstedet Sandnes. Stedsnavntjenesten foreslår Nesaveien, mens kommunen ønsker å beholde Nessaveien, som er innarbeidet.

101-105: Nøstvik eller Naustvik ?

Dette er bygdas kirkested fra før 1300. Den offisielle skrivemåten har variert mye gjennom tidene: i 1530 Nössuighen, i 1567 Noussuigh, i 1589 Nøstvigens korshus, i 1723 Nøstvigen, fra 1838 var det Nøstvik og fra 1891 var det Naustvik. Grunneier ønsker Nøstvik, som også er slektsnavn. Kirka omtales på nettsida til Velfjord og Tosen menighet som Velfjord kirke (Nøstvik kirke). Kommunen har tidligere anbefalt Nøstvikveien, mens Stedsnavntjenesten har foreslått Naustvikveien. Navnekonsulentenes begrunnelse er skrivemåten av primærnavnet Naustvika og andre relasjonsnavn som Naustviklia.

Velfjord bygdebok (1971) bruker Naustvik og Nøstvik i en ”salig blanding”. Hvis vi regner med at naust / nøst kommer av båtnaust – så lå det en rekke naust / kirkestuer i Naustvika, fram til tidlig 1900-tall. Dette var et sted hvor ferdselen møttes. Gårdene opp gjennom bygda hadde sine sjønaust her og folk ute fra fjorden la til lands her når de skulle inn i bygda.

I hovedoppgaven fra 1931 om ”Brønnøymålet” omtales Velfjord som en del av dette. Ordet ”naust” omtales hele åtte ganger i oppgaven, herav dette: ”...*dog er der ikke så sterk sammendragning i nöust... I bd. plur. får konsonantende neutra endelsen e (med tostavingstonelag): ... nöus'te...så gamårt et nöust ...ha de sætt båt'n i nöust?...*” – Kommunen mener at både Naustvik og Nøstvik kan brukes som navn med historisk forankring, men anbefaler Nøstvikveien som adressering.

106-107: Flågan eller Flogan ?

Kommunen anbefaler Flågan.

108: Heggeveien eller Heggveien ?

Kommunen anbefalte Heggeveien, mens Stedsnavntjenesten sitt forslag var Heggveien. Innspill fra beboere i området om navnet Heggdalsveien. Kartverket utfordrer oss på å bruke nedarva stadnamntradisjoner med stammen + etterledd, som i Heggfjorden. Kommunen anbefaler også Heggveien. I Velfjord bygdebok (1971) forklares navnet av treet hegg og den lokale uttalen av gårdsnavnet er Hejji. Det har vært forskjellige skrivemåter som Hæggem 1530, Heggem 1661, Stor Hægge 1723 og Hegge Store fra 1891.

109: Bakkenveien eller Bakkveien ?

I bygdeboka (1971) står det at gården har hatt navnet Bakken siden 1838 og i dagligtalen har det vært Bakkan og Opsybakkan. Kartverket påpeker vanlig sammensetningsmåte i stedsnavn, som Bakkosen. Kommunen anbefaler likevel Bakkenveien, ut fra tradisjon med bruk av gårdsnavnet.

110: Lessbørja eller Lislbørja eller Lillebørja ?

Kommunen ønsket fortsatt Lessbørja, men det gamle navnet Lillebørja kan være et kompromiss. Lillebørja er også konsekvent i forhold til Storbørja. Kartverket påpeker at

skrivemåten Lislbørja blei fastsett med vedtak 30.8.1995 i namnesak 3/1995. Bruk av Lessbørja ble da avslått. Nå i 2017 kunne vi håpe at reglene og praksis var endret til å gi rom for bruk av dialekt, som er lovens intensjon. Kartverket gjør oss også oppmerksom på følgende: ”... *Om Brønnøy kommune ikke ønsker å bruke skrivemåter som er fastsatt med vedtak i tidligere navnesaker, kan kommunen åpne ny navnesak, jf. § 7 Gjenopptaking i lov om stadnamn. For at ei sak skal kunne tas opp på nytt, må det foreligge nye opplysninger i saka.*”

”Lisl” er for oss en fremmed talemåte / skrivemåte. I bygdebok (1971) omtales gården / området som «Lillebørja – kalles Lessbørja». Tilbake til 1891 er Lillebørja brukt, men aldri er «Lislbørja» brukt i historisk tid. Også i Olaf Olssens hovedfagsoppgave fra 1931 er «less-» brukt. Brønnøy kommune reiser ikke nå navnesak etter § 7, gjenopptaking på bruk av ”lisl, lille, less, liss og eventuelt litl” i Brønnøy. Da ferdiggjøring av adresseprosjektet prioriteres. Hvis ikke reglene for normalisering er endret, så vil det være bortkastet tid å reise navnesak nå.

Med hilsen,

Magnar Solbakk,
kulturkonsulent